

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 412/2018-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. novembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], v zastúpení [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Viliamom Karasom. PhD., Advokátska kancelária MAPLE & FISH s. r. o., Dunajská 15/A, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj základného práva a práva na ochranu vlastníctva zaručených v čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 11 Co 266/2016 z 19. apríla 2017 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 184/2017 z 23. mája 2018 a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosť [REDACTED] vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj základného práva a práva na ochranu vlastníctva zaručených v čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu

Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 184/2017 z 23. mája 2018 prijíma na ďalšie konanie.

2. Sťažnosť [REDAKOVANÉ] vo zvyšnej časti odmieta pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. augusta 2018 elektronicky doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], Kajal 139, v zastúpení [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. Viliamom Karasom. PhD., Advokátska kancelária MAPLE & FISH s. r. o., Dunajská 15/A, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj základného práva a práva na ochranu vlastníctva zaručených v čl. 20 ods. 1 ústavy a v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 Co 266/2016 z 19. apríla 2017 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Cdo 184/2017 z 23. mája 2018.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že napádaným rozsudkom sp. zn. 11 Co 266/2016 z 19. apríla 2017 krajský súd rozhodol o odvolaní žalovaného (Slovenského pozemkového fondu; ďalej len „žalovaný“) proti rozsudku Okresného súdu Galanta (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 26 C 79/2011 z 3. apríla 2012 v spojení s opravnými uzneseniami z 19. apríla 2012 a z 25. mája 2012, ktorým okresný súd v celom rozsahu vyhovel žalobe sťažovateľky, ktorou sa domáhala reštitučného nároku na vydanie tam uvedených nehnuteľností v zmysle zákona č. 161/2005 Z. z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám

a náboženským spoločnostiam a prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam (ďalej len „reštitučný zákon“). Krajský súd napádaným rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu v časti ukladajúcej žalovanému vrátiť sťažovateľke ornú pôdu (v rozsudku označenú ako parcela č. [REDAKOVANÉ]), avšak v časti ukladajúcej žalovanému vrátiť sťažovateľke zastavanú plochu a nádvorie (v rozsudku označenú ako parcela č. [REDAKOVANÉ]) krajský súd rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalobu sťažovateľky v tejto časti zamietol s odôvodnením, že ide o parcelu, u ktorej nebolo preukázané, že bezprostredne slúži poľnohospodárskej výrobe (ďalej len „sporná parcela“). Dovolanie sťažovateľky proti zamietajúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu bolo uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 184/2017 z 23. mája 2018 odmietnuté.

3. Sťažnosťou podanou ústavnému súdu sťažovateľka namieta, že rozhodnutie krajského súdu je v rozpore s vykonaným dokazovaním, pretože z dokazovania vykonaného fotografickým materiálom týkajúcim sa spornej parcely malo vyplynúť, že na tejto parcele sa nachádzajú nebytové budovy slúžiace ako sušiareň tabaku. Tento účel ich využitia mal potvrdiť aj samotný žalovaný, teda podľa sťažovateľky bol účel využitia spornej parcely na účely poľnohospodárskej výroby nesporný aj napriek tomu, že predmetná parcela je v katastri nehnuteľností fakticky evidovaná ako „zastavané plochy a nádvoría“. Podľa sťažovateľky mal súd brať na zreteľ nielen druh pozemku, v akom je sporná parcela evidovaná v katastri nehnuteľností, ale aj jej skutočný (reálny) stav, na ktorý je nehnuteľnosť využívaná. Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že krajský súd bezdôvodne odmietol jej návrh na vykonanie dokazovania ohliadkou spornej parcely na preukázanie účelu jej využitia pre potreby poľnohospodárskej výroby, takže jeho závery o neunesení dôkazného bremena sťažovateľkou, ktorá podľa názoru krajského súdu nepreukázala účel jej využitia pre poľnohospodárku výrobu, považuje za ústavne neudržateľné. Sťažovateľka v tejto súvislosti tiež uviedla, že v danom prípade mala byť vzatá na zreteľ aj skutočnosť, že v čase odňatia spornej parcely jej pôvodným vlastníkom bola táto v pozemkovo knižnom stave evidovaná ako orná pôda, pričom sporná parcela s aktuálnym parcelným číslom mala byť vytvorená až „... na základe geometrického plánu č. [REDAKOVANÉ], vyhotoveného dňa 5.12.2007...“. Z uvedeného má však tiež vyplývať, že sporná parcela je síce druhovo evidovaná ako „zastavaná plocha a nádvorie“, avšak je označená kódom [REDAKOVANÉ], ktorý

v zmysle vyhlášky Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky č. 79/1996 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon Národnej rady Slovenskej republiky o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov (zrušená 1. decembra 2009, pozn.), predstavuje pozemok, na ktorom je dvor. Podľa sťažovateľky krajský súd nezohľadnil, že skupinu druhu pozemkov označených ako zastavené plochy a nádvoría tak nemusia tvoriť len zastavené pozemky, ale aj pozemky, ktoré v skutočnosti nie sú zastavané, ale ktoré môžu slúžiť aj pre poľnohospodárske účely „... (napr. zabezpečenie prístupu k pozemku, ochrannú funkciu, uskladnenie strojov, náradia, ale aj úrody...). Z tohto dôvodu nie je možné bez ďalšieho uzavrieť, že pozemok evidovaný ako zastavané plochy a nádvoría nie je možné vydať. Ak je takýto pozemok súčasťou poľnohospodárskej usadlosti, čo vyplýva z pozemno-knižného stavu i predloženej fotografii terénu a má hospodársky význam, čo potvrdila aj výpoveď Žalovaného, a to že súvisí najmä so sušiarňou tabaku, tak ide o predmet spôsobilý na vydanie podľa ust. § 2 ods. 1 písm. b), príp. a) Reštitučného zákona.“

4. Sťažovateľka teda uzavrela, že reštitučný zákon bráni iba vydaniu pozemkov, ktoré boli po ich prevode alebo prechode do vlastníctva štátu zastavané stavbami, a to aj tak len stavbami, ktoré nemajú alebo neslúžia poľnohospodárskemu účelu, pretože tie vydané byť môžu, takže reštitučný zákon nebráni vydaniu pozemku len preto, že je evidovaný ako zastavaná plocha a nádvorie. Podľa sťažovateľky „Krajský súd i napriek tomu, že bolo jednoznačne preukázané, že parcela č. [REDAKOVANÉ] nie je zastavaná, pôvodne bola podľa pozemno-knižného stavu evidovaná ako orná pôda, a súčasne je evidovaná ako pozemok, na ktorom je dvor, pričom z dôkazov a tvrdení Žalovaného vyplynulo, že slúži na sušenie tabaku, čo bezpochyby je poľnohospodárska činnosť, túto napokon nevydal z dôvodu, že Sťažovateľ údajne nepreukázal charakter nehnuteľnosti v zmysle § 2 Reštitučného zákona...“

Zároveň z vykonaných dôkazov vyplýva, že ide o pozemok obkolesený inými poľnohospodárskymi pozemkami, čo rovnako svedčí o jeho poľnohospodárskom charaktere.“ V uvedených súvislostiach sťažovateľka na podporu svojej argumentácie poukázala na rozhodnutia v obdobných veciach, a to jednako na rozhodnutia ústavného súdu, ako aj na rozhodnutia všeobecných súdov, ktoré pri posúdení charakteru reštituovaného pozemku v interakcii s tým, ako bol vedený v evidencii nehnuteľností, ako aj

v interakcii s jeho faktickým využitím, v porovnaní s napádaným rozhodnutím krajského súdu odlišne aplikovali príslušné ustanovenia reštitučného zákona.

5. Nesprávnym právnym posúdením veci v dôsledku nesprávnej aplikácie reštitučného zákonodarstva na daný prípad (reštriktívnym výkladom v rozpore s účelom reštitučného zákonodarstva) sťažovateľka odôvodnila aj svoje dovolanie proti rozhodnutiu krajského súdu, ktoré však najvyšší súd podľa sťažovateľky ústavne nekonformným spôsobom odmietol, pretože ho posudzoval „... *príliš reštriktívne, formalisticky, bez snahy zachovať účel Reštitučného zákona, právo na súdnu ochranu a princíp spravodlivosti*“. Podľa sťažovateľky najvyšší súd, tak ako pred ním aj krajský súd, „... *nesprávne právne posúdil otázku spôsobilosti vydania pri parcele č. [REDAKOVANÉ] a nesprávne uzavrel, že musí ísť o pozemok bezprostredne slúžiaci poľnohospodárskej výrobe. Namietame správnosť tohto záveru, nakoľko ako už bolo uvedené vyššie, právna úprava v Reštitučnom zákone nevyžaduje, aby išlo o pozemok, ktorý skutočne slúži poľnohospodárskej výrobe, ale aby išlo o pozemok, pri ktorom je splnená možnosť potenciálneho produkčného využitia pôdy alebo pozemok zabezpečujúci využívanie poľnohospodárskej pôdy na daný účel. Odhliadnuc od uvedeného, z vykonaných dôkazov (geometrický plán, označenie druhu pozemku kódom spôsobu využitia, fotodokumentácie predloženej Žalovaným a najmä ním potvrdeným spôsobom využitia – sušiareň tabaku) je nepochybné, že parcela č. [REDAKOVANÉ] aj v súčasnosti je reálne využívaná na poľnohospodársku činnosť. Na uvedenom nič nemení ani skutočnosť, že to vyplynulo z dôkazov a tvrdení Žalovaného, nakoľko Sťažovateľ tieto nerozporoval. Navyše Sťažovateľ v súčasnosti nevyužíva tento pozemok, a teda je pochopiteľné, že nemá informácie o tom, na aký účel tento pozemok slúži.*“.

6. Sťažovateľka uviedla, že „... *výklad ustanovení Reštitučného zákona a CSP, ktorý podal Krajský súd a Dovolací súd a ktorý je uvedený v tejto sťažnosti, je neakceptovateľný a postupom súdov došlo k odopretiu spravodlivosti a vylúčeniu Sťažovateľa z práva na súdnu ochranu*“.

7. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Ústavný súd Slovenskej republiky určuje, že rozsudkom Krajského súdu v Trnave zo dňa 19.04.2017 sp. zn. 11 Co/266/2016-867 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 23.05.2018 sp. zn. 4 Cdo/184/2017 boli porušené základné ľudské práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej Republiky, podľa článku 1 Protokolu č. 1 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Ústavný súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 19.04.2017 sp. zn. 11 Co/266/2016-867 a uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 23.05.2018 sp. zn. 4 Cdo/184/2017 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Trnave na nové konanie.

Porušovatelia sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť sťažovateľovi trovy konania v lehote do 3 dní odo dňa právoplatnosti nálezu.“

II.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom

prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. K rozhodnutiu krajského súdu

10.1 Pokiaľ ide o sťažovateľkou napádané rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 11 Co 266/2016 z 19. apríla 2017, ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na princíp subsidiarity [„*ak... nerozhoduje iný súd*“], ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, môže poskytnúť ochranu konkrétnemu právu alebo slobode, porušenie ktorých je namietané, iba vtedy, ak sa ich ochrany fyzická osoba alebo právnická osoba nemôže domôcť v žiadnom inom konaní pred súdnymi orgánmi Slovenskej republiky.

10.2 Inými slovami, pokiaľ je o ochrane sťažovateľom označených základných práv oprávnený konať alebo rozhodovať iný všeobecný súd, ústavný súd jeho sťažnosť už po predbežnom prerokovaní odmietne pre nedostatok svojej právomoci.

10.3 Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zisťoval, či ochranu tých práv, porušenie ktorých sťažovateľka namieta v príčinnej súvislosti s označeným rozhodnutím krajského súdu, neposkytujú všeobecné súdy na základe sťažovateľke dostupných opravných prostriedkov predstavujúcich účinné právne prostriedky nápravy namietaného porušenia jej práv.

10.4 Z hľadiska správnosti právneho posúdenia prejednávanej veci krajským súdom pri posúdení otázky reštitučného nároku sťažovateľky na vydanie jej nehnuteľnosti, pod právne posúdenie ktoré sa musia vtesnať všetky úvahy súdu vedúce k rozhodnutiu, a to nie len úvahy právne, ale aj úvahy skutkové, ktoré sú podkladom pre ich právne posúdenie a ktoré s nimi musia korešpondovať, mala sťažovateľka možnosť domáhať sa preskúmania, sťažnosťou pred ústavným súdom napadnutého rozhodnutia krajského súdu využitím príslušnými procesnými predpismi priznaného jej mimoriadneho opravného prostriedku (dovolanie), ktoré, tak ako to vyplýva aj zo sťažnosti, napokon aj účinne využila. Na základe sťažovateľkou podaného dovolania sa mal najvyšší súd v rozsahu svojho

preskúmvacieho oprávnenia v podstate vyrovnáť s rovnakými argumentmi, aké sťažovateľka proti rozhodnutiu krajského súdu uvádza aj v konaní pred ústavným súdom.

10.5 Vychádzajúc z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ktorý nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v tejto časti (proti rozhodnutiu krajského súdu) už po jej predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

11. K rozhodnutiu najvyššieho súdu

11.1 Pokiaľ ide o napádané rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 184/2017 z 23. mája 2018, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistil, že sťažnosť sťažovateľky spĺňa všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania pred ústavným súdom predpísané v § 20 zákona o ústavnom súde, ako aj osobitné náležitosti, ktoré sú pre konanie o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb ustanovené v § 50 citovaného zákona, a pretože nie sú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, rozhodol o jej prijatí na ďalšie konanie v rozsahu, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

12. Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd rozhoduje o jej prijatí len vo vzťahu k základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa ňou namieta. Rozhodovanie o tej časti návrhu, ktorou sa sťažovateľka domáha zrušenia rozhodnutia všeobecného súdu a aby jej ústavný súd priznal úhradu trov právneho zastúpenia, nie je rozhodovaním o základnom práve alebo slobode. Z tohto dôvodu ústavný súd v rámci predbežného prerokovania o týchto otázkach ešte nerozhodoval (I. ÚS 50/01).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. novembra 2018

